

REPUBLICA MOLDOVA

RAIONUL LEOVA

SATUL BOROĞANI

RAPORT DE ACTIVITATE A APL BOROĞANI
pentru 2025

Prezentat în cadrul

Sedinței CONSILIULUI LOCAL BOROĞANI
09.03. 2026

**«Oamenii se urăsc pentru că se tem,
se tem, pentru că nu se cunosc
și nu se cunosc, pentru că nu comunică.»
Martin Luther King**

Dragi consăteni,

La început de an este important să vorbim deschis despre ce s-a făcut în satul nostru în anul care a trecut. Anul 2025 s-a încheiat și este momentul să vedem ce am realizat, ce nu ne-a reușit și ce trebuie să îmbunătățim pe viitor.

Astăzi vă prezint raportul privind situația economică, socială și de mediu a satului Borogani. Nu este un raport ca să ne lăudăm, ci unul prin care vreau să știți clar ce a făcut primăria și cum au fost folosiți banii și bunurile satului.

Cu toții trăim vremuri grele. De mulți ani se vorbește despre criză. Nu sunt suficiente locuri de muncă, mulți tineri au plecat peste hotare, lipsesc specialiștii, iar în sat au rămas, în mare parte, oameni în vârstă. Toate aceste probleme s-au adâncit după pandemie, războiul din Ucraina și scumpirile din ultimii ani.

Primăria nu poate crea direct locuri de muncă, dar are datoria să creeze condiții mai bune de trai aici, în sat. Chiar dacă bugetul este mic și problemele sunt multe, am încercat să folosim fiecare leu cu responsabilitate și să facem lucruri utile pentru comunitate.

Din 2015 până astăzi, în Borogani s-au realizat mai multe proiecte și investiții care au schimbat, pas cu pas, fața satului. Despre multe dintre ele am discutat și în anii precedenți. Astăzi vreau să vă vorbesc mai concret despre ce s-a făcut în anul 2025.

În pofida provocărilor, în 2025 am demonstrat performanță, am înregistrat noi și mari reușite ce au contribuit la îmbunătățirea vieții locuitorilor din sat.

Rezultatele atestate sunt un efort comun al întregii echipe, a aparatului Primăriei și a serviciilor subordonate, care au depus o muncă considerabilă pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate.

Am reușit și grație perseverenței, bunei organizări, eforturilor comune ale tuturor instituțiilor din teritoriu, agenților economici și, nu în ultimul rând, implicării, participării locuitorilor adulți, elevilor, tinerilor din sat. De aceea, de la bun început doresc să mulțumesc tuturor pentru implicare și pentru sprijinul acordat.

Vreau să vă amintesc că rapoartele din anii anteriori pot fi citite pe pagina primăriei www.borogani.sat.md, pentru cei care doresc mai multe detalii.

APL Borogani este reprezentată de Primărie și Consiliul Local. În activitatea de zi cu zi, randamentul unei munci eficiente se datorează în mare parte lucrului în echipă. Pentru început am să vorbesc despre angajații primăriei. Echipa de specialiști ai primăriei nu este deloc numeroasă. De aceea, vreau să atrag atenția că e destul de dificil să facem față cerințelor

și atribuțiilor acordate prin lege atunci când nu numai că nu ai resurse financiare, dar nici resurse umane.

Așadar, în statele de personal ale primăriei sunt 6 unități: primar cu aparatul de 5 unități, cu statut de funcționari publici, dintre care 1 secretar al Consiliului Local, 1 percepitor fiscal (05.03.2025), 1 specialist principal în reglementarea regimului funciar (13.01.2025), 1 contabil-șef, 0,5- specialist recrutare. Dacă e să analizăm personalul din perspectiva vârstei, atunci vârsta medie a funcționarilor publici ai Primăriei Borogani este de 50 de ani, dintre care 1 de vârstă pensionară. Cel mai tânăr angajat are 38 de ani. Dacă e să analizăm în aspectul de gender, atunci 100% din angajați sunt femei.

La capitolul personal avem 2 mari probleme:

- Funcțiile din aparatul primarului nu sunt atractive pentru bărbați;
- Funcțiile din aparatul primarului nu sunt atractive pentru tineri;

N.B. Din observațiile făcute pe parcursul activității, aceste locuri de muncă nu sunt atractive pe motiv că salariile sunt foarte mici, raportate la salariile din alte domenii de activitate, precum și la prețurile de consum și, nu în ultimul rând, la cerințele postului și sarcinile incluse în fișa de post, gradul sporit de stres zilnic, chiar și la atitudinea neprietenoasă, violentă, pe alocuri, a locuitorilor față de acești angajați. De aceea oamenii aleg să se angajeze în domeniile mai bine plătite, cu mai puțină interacțiune cu oamenii, cu mai puțin stres, sau să plece la muncă peste hotare.

Conform statutului, atribuțiilor legale, Consiliul Local este organul local DELIBERATIV, adică organul care primește decizii, în conformitate cu legislația în vigoare(Parlamentul satului), iar primarul, împreună cu funcționarii primăriei este organul executiv local, adică execută, îndeplinește deciziile aprobate de consiliu(Guvernul satului).

Cu referire la componența Consiliului Local Borogani:

Consiliul Local Borogani, conform numărului de locuitori din localitate, are 13 consilieri locali.

La data de 14.11.2023, în urma rezultatelor alegerilor locale din 05.11.2024, au fost validate mandatele următorilor consilieri locali:

1. Jalbă Vasilisa
2. Jalbă Maria
3. Coițan Valeriu
4. Talai Tudor
5. Culeac Elena
6. Buzilă Vladimir
7. Butnarcu Svetlana
8. Savițki Gheorghe
9. Sandu Elena
10. Paiu Ludmila
11. Cacealapa Mihail
12. Puzderi Lilia
13. Jalbă Victor

Pe parcursul anului 2025 au fost desfășurate 7ședințe ale Consiliului Sătesc, în cadrul cărora au fost aprobate 118 decizii. Au fost examinate, inclusiv, 39 de cereri de la cetățeni.

După cum știți, în gestiunea Primăriei sunt 5 instituții din teritoriu, și anume:

1. Grădinița „Andrieș”;
2. Casa de Cultură;
3. Muzeul;
4. Biblioteca publică
5. Colectivul –model „Busuioc Moldovenesc” care activează pe lângă Casa de Cultură.

În afară de aceste instituții, activitatea cărora este gestionată, monitorizată de către primărie, în teritoriu mai activează:

1. Liceul Teoretic „Grigore Vieru”;
2. Gimnaziul „Vasile Badiu”;
3. Centrul de Sănătate.

Aceste instituții sunt la autogestiune, adică își planifică și cheltuie sursele financiare independent, precum și își planifică și desfășoară activitatea statutară independent. Primăria și aceste instituții sunt în relație de colaborare, și nu de subordonare.

În afară de instituțiile menționate mai sus, în teritoriu activează și Oficiul Poștal care se subordonează filialei Comrat a Î.S. „Poșta Moldovei” și Postul de Poliție care se subordonează Inspectoratului de Poliție Leova cu care Primăria colaborează în vederea acordării de servicii calitative cetățenilor din sat.

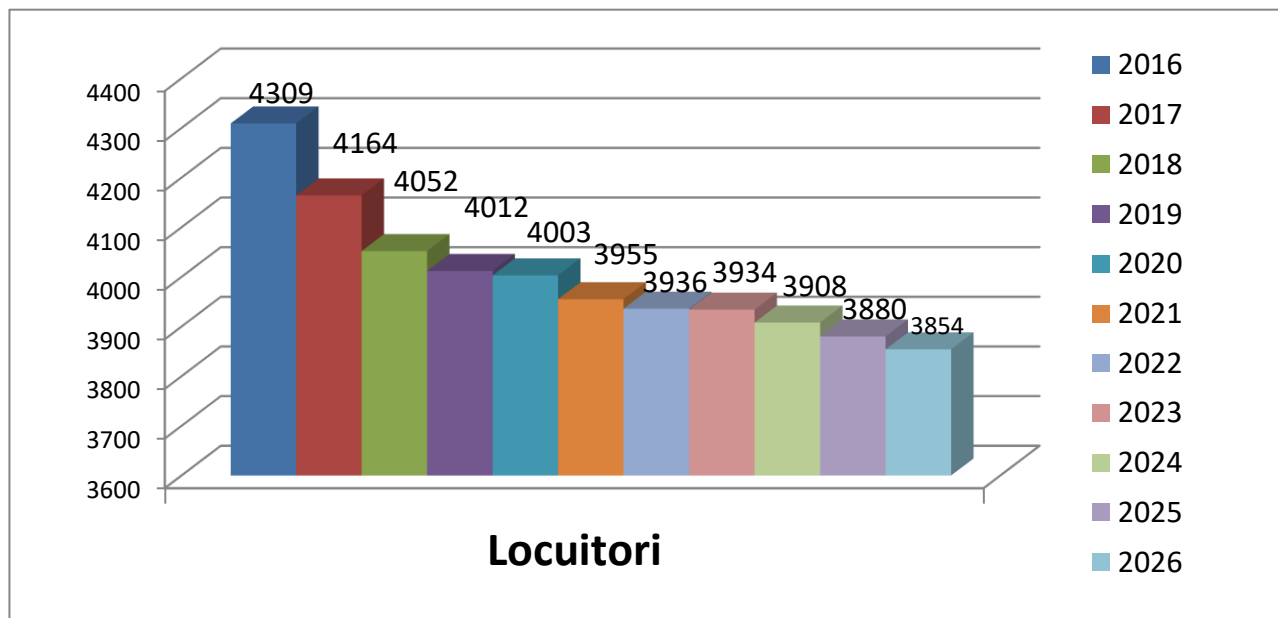
Una dintre obligațiunile fundamentale ale Administrației Publice Locale este gospodărirea eficientă a patrimoniului sau a bogățiilor, proprietăților localității.

Așadar, ce patrimoniu are satul Borogani?

În primul rând, cel uman:

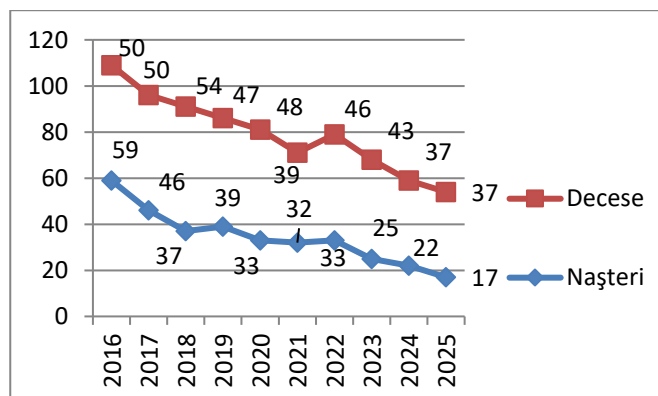
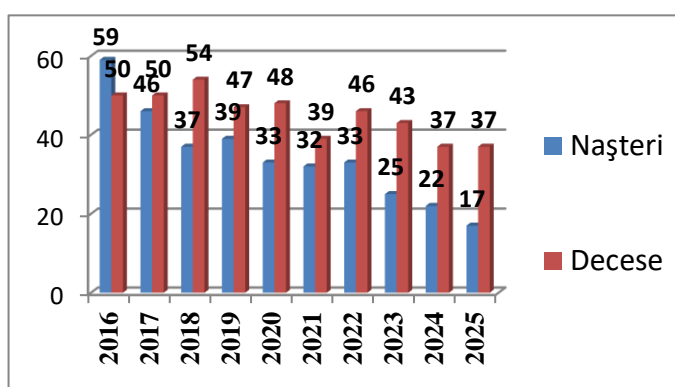
În localitatea Borogani la 1 ianuarie 2026 sunt puși la evidență 3854 cetățeni. Despre numărul locuitorilor mai putem vorbi și în baza rezultatelor recensământului din 2024. Conform acestor date, avem 2684 de cetățeni cu reședința obișnuită, adică cei care se află în teritoriu cel puțin 3 luni. Numărul locuitorilor este în scădere, comparativ cu 4.309 în 2015.

Avem 1.276 de gospodării.

Situația demografică în ultimii cinci ani a fost determinată de o scădere a populației, și chiar dacă până în 2016 ne mai încuraja faptul că nașterile, atunci din 2017-2025, decesele au depășit nașterile, în 2025, considerabil. În total în ultimii cinci ani s-au născut 346 și au decedat 451 persoane:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	TOTAL
S-au născut	59	46	37	39	36	32	33	25	22	17	346
Au decedat	50	50	54	47	48	39	46	43	37	37	451
Căsătorii	23	16	20	22	14	17	15	18	13	12	170

Patrimoniul funciar, adică pământ, terenuri.

Cadastrul Funciar al UAT Borogani

	Destinația	Valoarea (ha)
1	Suprafața totală a unității administrativ-teritoriale Borogani	6543,72
2	Terenuri cu destinație agricolă inclusiv: Arabil Pârloage Plantații multianuale Pășuni Alte terenuri Grădini	5342,8 3388,68 52,66 295,36 933,54 339,26 333,3
3	Terenurile satelor și orașelor	299,16
4	Terenurile destinate industriei, transportului, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale	19,18
5	Terenurile fondului forestier	764,01
6	Terenurile fondului apelor	118,57

Pe teritoriul localității își desfășoară activitatea 10 G.Ț care prelucrează **1408,45 ha** dintre care:

- terenuri proprietate a cetățenilor- 1215,09 ha
- terenuri proprietate a primăriei- 61,26 ha
- terenuri proprii -132,1 ha

SRL-urile sunt 17 la număr care au în folosință o suprafață totală de **1803,50 ha** dintre care:

- terenuri proprietate a cetățenilor- 1777,92 ha
- terenuri proprietate a primăriei- 12 ha
- terenuri proprii -13,58 ha

APL are în proprietate 5 bazine acvatice, cu suprafața totală de 77,41 ha

Patrimoniul financiar, adică bani.

Notă: 1. Buget= transferuri+venituri locale

2.Transferuri=generale+speciale

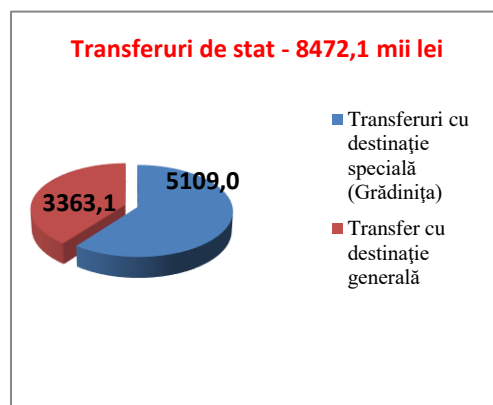
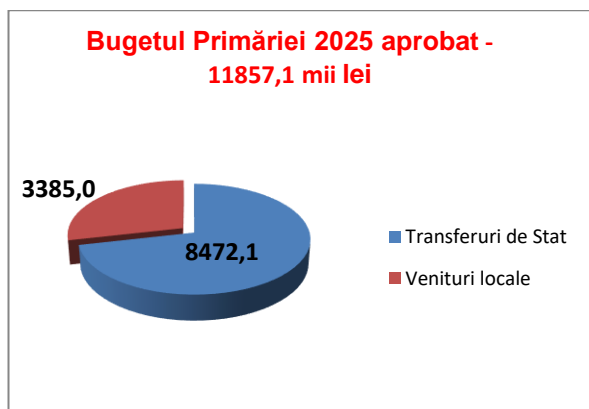
3.Venituri proprii= mijloace colectate+impozit funciar+impozit pe venit din salariu+arenda

Ca noțiuni, vom analiza bugetul în 3 aspecte: bugetul aprobat, bugetul precizat, bugetul realizat. De asemenea, vom analiza bugetul și referitor la venituri, și referitor la cheltuieli. Și la venituri, și la cheltuieli vom opera cu noțiunile: venit/cheltuieli aprobate, venituri/ cheltuieli precizate, venituri/ cheltuieli executate.

Să începem cu veniturile.

VENITURI		
APROBAT	PRECIZAT	EXECUTAT
11857100,00 lei	14788000,00 lei	14615000,00 lei

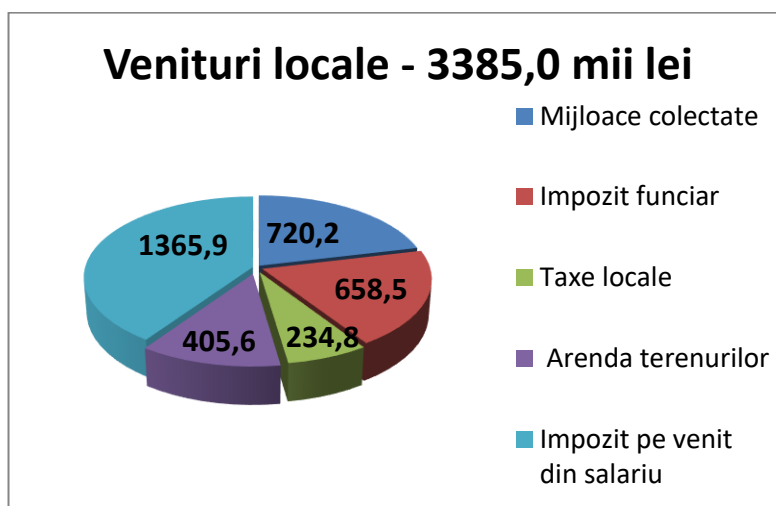
Bugetul primăriei a fost aprobat pentru anul 2025 prin Deciziile Consiliului local nr.7.6 și 7.7 din 09.12.2024 la partea de venituri în sumă de 11857,1 mii lei, dintre care transferuri de stat- 8472,1 mii lei, inclusiv transferuri cu destinație specială- grădinița 5109,0 mii lei ; transferuri cu destinație generală 3363,1 mii lei, dintre care: din fondul rutier 1027,2 mii lei, transferuri generale – 2335,9 mii lei. Venituri locale – 3385,0 mii lei, inclusiv: Mijloace colectate – 720200 mii lei (încasări–plata părintească – 424,9 lei, servicii cu plată – 114,3 mii lei, iluminatul stradal – 181,0 mii lei), venituri proprii din impozite și taxe locale – 2664,8 mii lei(impozit funciar – 658500 lei, impozitul pe venit din salariu – 1365,9 lei, arenda – 405,6 lei, taxe locale – 234,8 mii lei.)

Analizând diagrama, atestăm faptul că 71,5% din buget sunt transferuri de stat și doar 28,5 la sută, venituri proprii.

60,3 % din transferurile de stat sunt cu destinație specială- Grădinița.

Venituri locale – 3385,0 mii lei

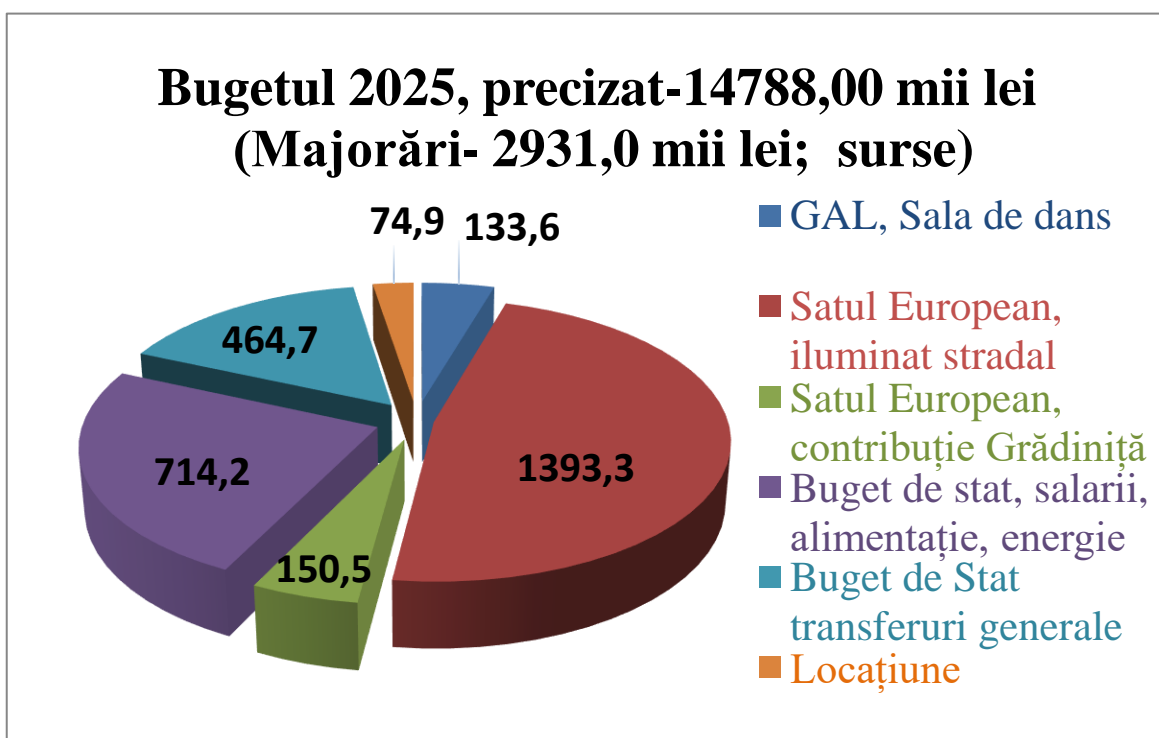
NOTA BENE: Transferurile de Stat se calculează în dependență de numărul de populație, suprafața localității, iar veniturile locale se acumulează din impozite și taxe locale, executarea cărora depind de munca angajaților primăriei în scopul acumulării impozitelor, dar și de responsabilitatea cetățenilor de a achita aceste impozite, precum și de cum achită locuitorii noștri plățile pentru arenda terenurilor arendate de la primărie și pentru serviciile acordate de primărie.

Ceea ce am explicat până la moment se referă la bugetul aprobat. Pe parcurs s-au făcut modificări, pentru că au intrat și alte sume în buget.

Bugetul a fost precizat la suma de **14788,0 mii lei**. Modificările indicatorilor aprobați inițial se explică prin faptul că pe parcursul anului 2025 au fost atrase surse financiare extrabugetare în sumă de **2931,0 mii lei**, după cum urmează:

- Atragerea granturilor în cadrul proiectelor de dezvoltare comunitară – 1677,2 mii lei:**
 - Proiectul finanțat în cadrul GAL «Steaua Bugeac»: «Dezvoltarea serviciilor locale în satul Borogani, raionul Leova, pentru integrarea socială a tinerilor» - **133,6 mii lei;**
 - Din cadrul proiectului finanțat de ONDRL (Satul European) ”Extinderea iluminatului public în satul Borogani, raionul Leova” în sumă de – **1393314,68 lei;**

- Proiectul: Creșterea performanței energetice a clădirii Grădiniței de copii «Andrieș» din satul Borogani, raionul Leova, finanțat de ONDRL (Măsura 3.1 – cofinanțare- restituirea contribuției primăriei achitate în cadrul Proiectului MĂ IMPLIC: Termoizolarea grădiniței) – **150500 lei;**
- 2. Transferuri de Stat cu destinație specială pentru Grădinița «Andrieș» (gaz, electricitate, salariu) - **714,2 mii lei;**
- 3. Transferuri cu destinație generală – **464,7 mii lei,**
- 4. Darea în locațiune a spațiului bucătăriei din Grădinița «Andrieș»- **74,9 mii lei;**

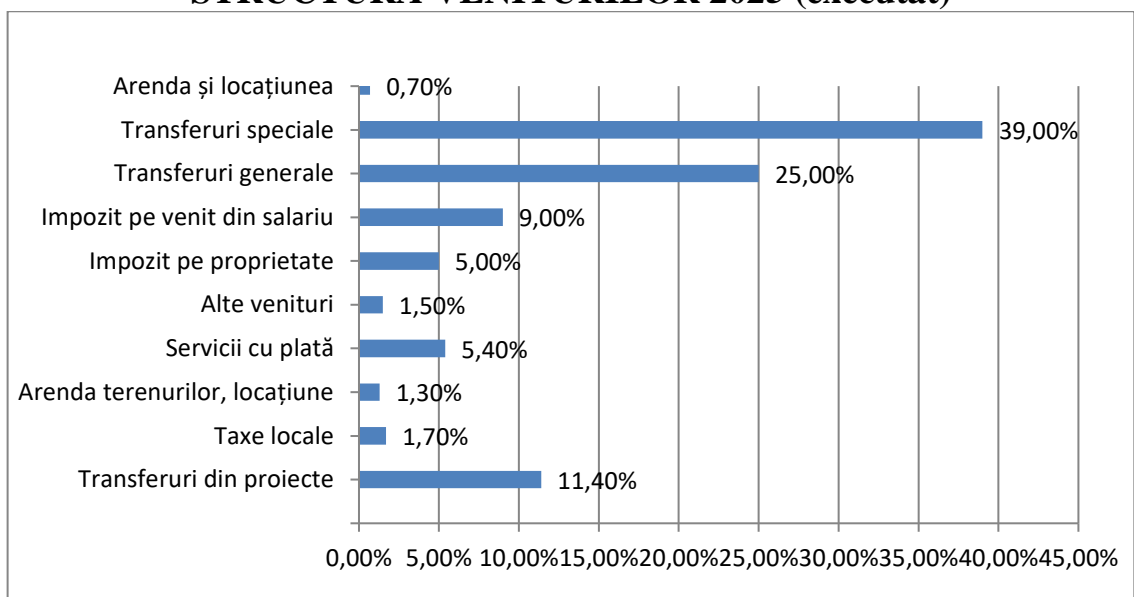
Executarea reală a părții de venituri constituie **14615,00** mii lei sau **99,0 %** față de planul precizat.

STRUCTURA VENITURILOR 2025 (executat)

Venituri	Suma (mii lei)	%
Impozit pe venit	1381,4	9,0
Impozit pe proprietate	677,0	5,0
Taxe locale	262,6	1,7
Arenda și locațiunea	108,6	0,7
Servicii cu plata	812,6	5,4
Arenda terenurilor	199,0	1,3
Alte venituri (Donații la drum)	228,8	1,5
Transferuri generale	3619,5	25,0

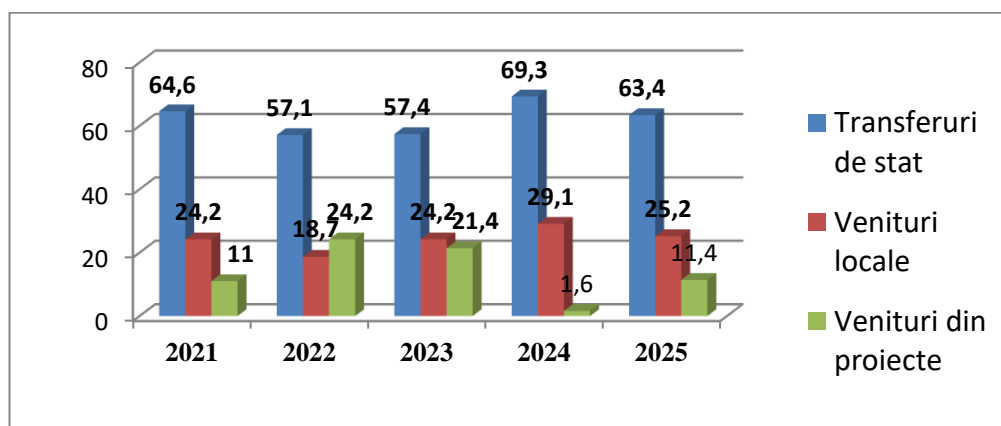
Transferuri speciale	5648,3	39,0
Transferuri primite în cadrul proiectelor (AIPA, ONDRL, Gal Steaua Bugeac)	1677,2	11,4
Total	14615,00	100,0

STRUCTURA VENITURILOR 2025 (executat)

Total, executat- 14615,00 mii lei. (de comparat cu 2021, 2022, 2023)

Structura veniturilor 2021-2025 (executat)

Despre cum stau lucrurile în domeniul executării **veniturilor locale**, judecăm după datele din tabelul afișat și din diagramele propuse:

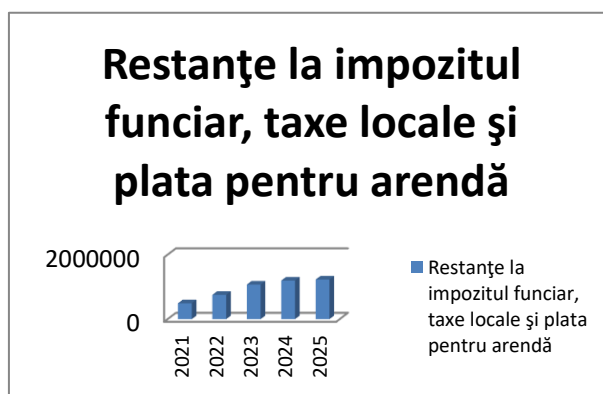
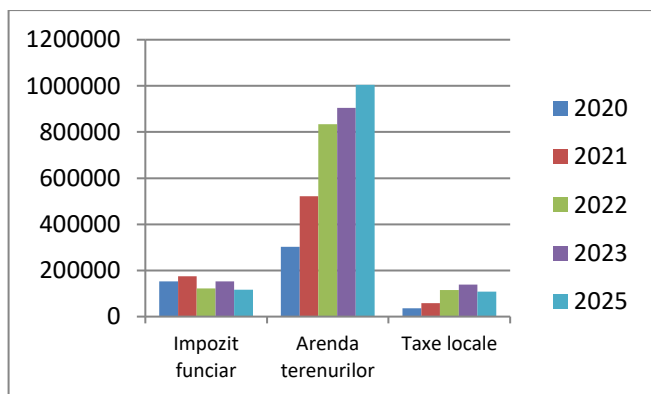
Calcularea și achitarea impozitului funciar, al arendei bunurilor imobile și taxelor locale

N	Plăți	Suprafața ha	Restanțe 2024	Calculat 2025	Achitat 2025	Restanțe 2025
IMPOZIT						
1.	Impozitul funciar pentru terenurile agricole arendate de G.Ț.	1416,20	-10120,37	162952,86	123247,63	29584,86
2.	Impozitul funciar pentru terenurile agricole arendate de SRL	2007,41	70989,43	259545,52	327176,25	3358,70
3.	Impozitul funciar pentru terenurile agricole arendate de persoane fizice	41,29	6963,85	3727,43	1865,85	8825,43
4.	Impozitul funciar pentru terenurile aferente construcțiilor arendate de persoane fizice	11,76	16282,47	10018,15	4287,20	22013,42
	SUBTOTAL	3476,66	84115,38	436243,96	456576,93	63782,41
5.	Impozitul funciar pentru terenurile agricole prelucrate de persoane fizice și G.Ț.(care nu sunt date în arendă)	627,27	18280,17	72781,48	76743,47	14318,71
6.	Impozitul funciar al loturilor pe lângă casă/ art.82 (sote) 563,1 ha	273,1	6188,80	59625,54	60770,20	5044,14
7.	Impozitul pe pășuni	932,09	17733,47	28939,74	42803,21	3870,00
8.	Impozitul al bunurilor imobile(case)		7332,91	28667,09	29107,07	6892,93
9.	Impozitul funciar pentru terenurile agricole prelucrate ilicit (pasune)	40,23	18353,88	6603,32	2620,00	22337,20
	SUBTOTAL	1872,69	67889,23	196617,17	212043,95	52462,45
	TOTAL IMPOZITE	5349,35	152004,61	632861,13	668620,88	116244,86
ARENDA						
1.	Arenda pentru terenurile agricole arendate de G.Ț.	94,86	243039,02	66937,50	108973,50	201003,02
2.	Arenda pentru terenurile agricole arendate de SRL	111,61	367671,73	156430,83	71986,51	452116,05
3.	Arenda pentru terenurile agricole arendate de persoane fizice	32,46	22481,74	14339,86	9846	26975,60
5.	Arenda pentru terenurile aferente construcțiilor arendate de persoane fizice	11,17	17616,75	6681,79	6446,30	17852,24
6.	Arenda pentru terenurile prelucrate fără contract (ilicit)	62,88	253290,59	54500,61	1885	305906,20
	TOTAL ARENDĂ	312,98	904099,69	298890,59	199137,31	1003852,97
1.	Amenajarea teritoriului		-8295,64	9000,00	8374,09	-7669,73
2.	Salubritatea		114925,64	155400	199673,90	70651,74
3.	Taxa pentru amplasarea obiectelor comerciale		32443,32	65600	53151,42	44891,90
	TOTAL TAXE		139073,32	230000,00	261199,41	107873,91
	TOTAL ACUMULĂRI		1195177,62	1161751,72	1128957,60	1227971,74

Restanțe

Plăți	2021	2022	2023	2024	2025	A crescut/s-a micșorat
Impozit funciar	152752,33	302065,75	122430,03	152004,61	116244,86	S-a micșorat cu 35759,75
Arenda terenurilor	301861,71	520965,69	833889,15	904099,69	1003852,97	S-a majorat cu 99753,8
Taxe	35464,25	58711,58	118451,82	139073,00	107873,91	S-a micșorat cu 31199,09
TOTAL RESTANȚE	490078,29	754060,08	1074771,00	1195177,3	1227971,74	S-a majorat cu 32794,44

Hot. Judecătorei Cimișlia din 10.04.2019 – încasarea silită, suma 122464,00 lei.

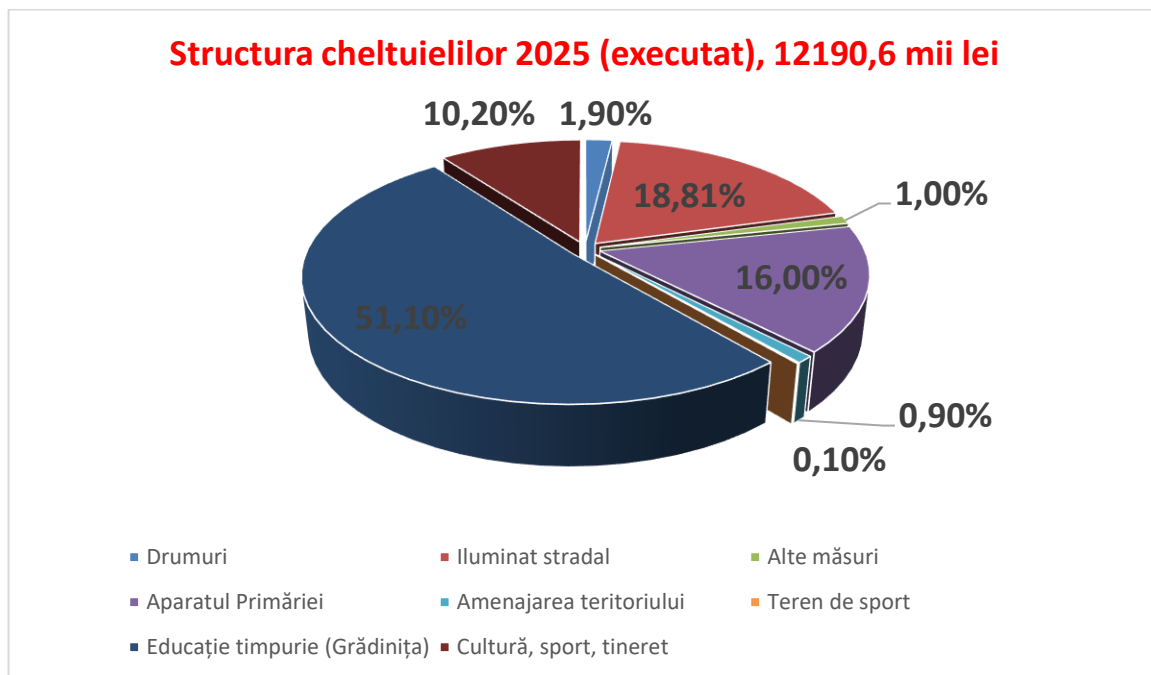

Trebuie să menționăm că în primele 2 luni ale anului în curs suma restanțelor s-a diminuat cu 24518,0 lei de la persoane fizice și 17992,0 lei, de la persoane juridice . Totuși restanța la plata arendeii este una record. Facem apel la conștiința și responsabilitatea fiecărui cetățean ca să achite sistematic, în fiecare an, datoria față de stat. Noi, angajații de la primărie suntem martori cum cetățenii noștri, din cauza că nu au achitat la timp, astăzi achită sume enorme, în mare parte acestea fiind penalități pentru neplata la timp. Mă întreb, și vă întreb: Oare chiar avem așa oameni bogați, care au de unde achita penalități ce întrec adeseori plata de bază?!

2. Partea de cheltuieli a fost aprobată la suma de 11857,1 mii lei, precizată- la suma de 16423,6 mii lei.Cheltuielile executate/de casă alcătuiesc 12190,6 mii lei. Față de planul precizat avem o executare de **74 %**. Cheltuielile efective (fără gaz, energie, transport, etc.) alcătuiesc 9963,6 mii lei.

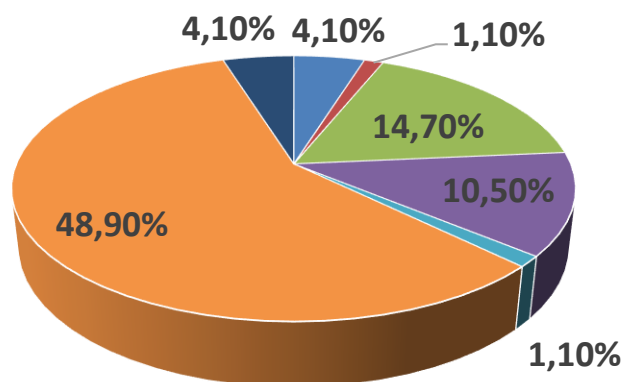
CHELTUIELI		
APROBAT	PRECIZAT	EXECUTAT
11857100,00 lei	16423600,00 lei	12190600,00 lei

Structura cheltuielilor 2025, în aspect funcțional (executat)

	Executat Suma (mii lei)	%
Cheltuieli funcționale		
Aparatul primăriei	2051,0	16,0
Amenajarea teritoriului	106,3	0,9
Teren de sport	21,1	0,1
Educația timpurie	6233,7	51,1
Cultura, sport, tineret	1248,2	10,2
Drumuri	228,8	1,9
Iluminat stradal	2295	18,8
Alte măsuri	6,5	1,0
total	12190,6	100,0

**Structura cheltuielilor 2025, în aspect economic
(executat), 12190,6 mii lei**

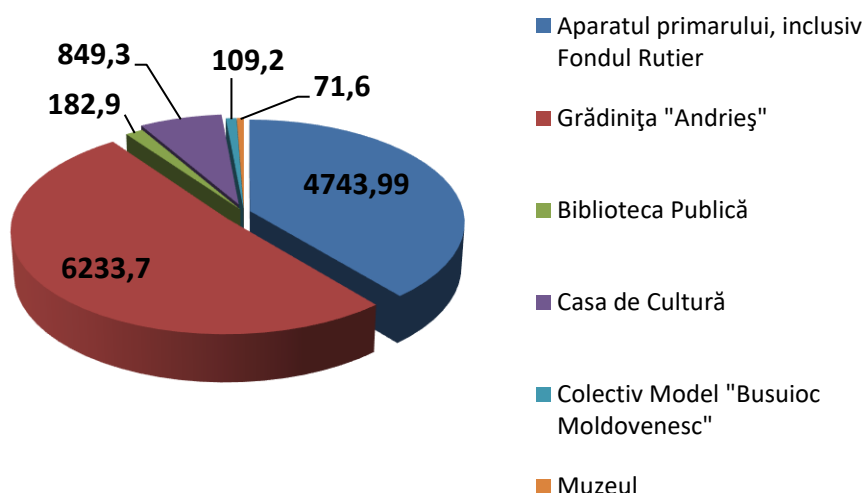
■ Mijloace fixe ■ Reparații curente ■ Investiții capitale ■ Produse alimentare
■ Reparații capitale ■ Cheltuieli de personal ■ Alte cheltuieli

	Suma (mii lei)	%
Cheltuieli de personal	5963,6	48,9
Reparatii capitale	304,9	2,5
Servicii de alimentare	1277,7	10,5
Investitii capitale	1792,0	14,7
Reparatii curente	135,8	1,1
Mijloace fixe	499,4	4,1
Alte cheltuieli(servicii comunale)	2217,2	18,2
Total	12190,6	100

Suma totală a cheltuielilor (12190,6 mii lei) a fost repartizată pe instituții care sunt în gestiunea primăriei, după cum urmează:

Nr.	Instituția	Suma (mii lei)
1.	Aparatul primarului <i>Notă: inclusiv Fondul rutier – 228,3 mii lei, teren de sport – 21,11 mii lei, iluminat stradal – 2295,0 mii lei, amenajarea teritoriului – 106.3 mii lei, servicii de suport din cadrul primăriei – 349,2</i>	4743,99
2.	Grădinița „Andrieș”	6233,7
3.	Biblioteca Publică	182,9
5.	Casa de Cultură	849,3
6.	Colectiv Model „Busuioc Moldovenesc”	109,2
7.	Muzeul	71,6

Cheltuieli repartizate pe instituții

Cu detalii despre executarea bugetului, pe instituții, voi reveni în continuare, în cadrul compartimentului „Realizări 2025”.

De fapt, de cum funcționează toate instituțiile din teritoriu, de cum este gestionat patrimoniul, depinde, în mare parte, calitatea vieții cetățenilor din sat.

REALIZĂRI 2025

Domeniul „INFRASTRUCTURĂ”

La acest domeniu se referă 4 proiecte la care am lucrat în 2025:

1. Iluminatul stradal
2. Reabilitarea drumurilor locale
3. Aprovizionarea cu apă din Prut
4. Dezvoltarea serviciilor locale în satul Borogani, raionul Leova, pentru integrarea socială a tinerilor (sala de dans- Casa de Cultură)

1. **Cu referire la iluminatul stradal:** În anul 2025 am construit încă **9220 m** de rețele de iluminat stradal, instalând încă **279** de corpuri de iluminat. Am implementat acest proiect cu suportul financiar din FNDRL, Programul «Satul European».

Bugetul total al proiectului: 1761616,95 lei, inclusiv

Grant din FNDRL: **1 393 314,68 lei**

Bugetul local: **368 302,27 lei**

Țin să amintesc că în 2021 a fost dată în exploatare prima porțiune de rețea de iluminare stradală cu lungimea de **11 km**, iar în 2023 - **8072m** (harta). În total sunt construiți **28,3 km** de iluminat stradal, cu **1152** de corpuri de iluminat. Grație implementării acestor proiecte, în sat funcționează un serviciu modern pentru cetățenilor. Astfel a fost diminuat riscul spirit

pentru sănătatea și viața locuitorilor pe timp de noapte din cauza lipsei totale a iluminării stradale în sat.

Este știut faptul că pentru orice proiect realizat e primordial să asigurăm durabilitatea. Pentru serviciul de iluminare stradală este destul de dificil, pentru că asigurarea funcționalității acestui sistem implică cheltuieli lunare pentru achitarea consumului de energie electrică.

Identificarea soluției optime pentru asigurarea funcționării sistemului de iluminat stradal a fost o sarcină destul de grea pentru Primărie. Într-un final, în urma consultării populației, calculării cheltuielilor pentru achitarea pentru consumul de energie electrică, prin decizie de consiliu, a fost aprobată plata pentru acest serviciu, 20 lei pe lună, după principiul „Cine folosește, acela plătește”.

N/o	Denumirea	Nr. de conturi(gospodării)	Datorii 01.01.2025	Calculat 2025 pe conturi	Achitat	Datorii 01.01.2026	Calculat conform facturilor fiscale	Achitat conform facturilor fiscale
1	Persoane fizice	975	56100	144720	113560	95080	189706,85	113560
2	Persoane juridice	10	15776	12000	3600	24176		3600
3	APL							72546,85
	TOTAL		71876	155720	117160	119256	189706,85	189706,85

Cu titlu de informație, conform datelor prezentate în tabelă, avem 975 de gospodării, beneficiare ale serviciului de iluminare publică, și 10 agenți economici (magazine). Pentru 2025 trebuia să fie acumulată suma de 228596,00 lei, însă s-a strâns de la gospodării și agenții economici, beneficiari, 117160 lei, adică 51% din ce se planificase. S-a achitat pentru lumina electrică suma de 189706,85 lei, dintre care 72546,85 lei, au fost achitați din bugetul primăriei.

Probleme la capitolul «Iluminare stradală»:

1. Plata cu întârziere a beneficiarilor, cu efort mare din partea angajaților primăriei și ai Oficiului Poștal. Cunoașteți cu toții că am stabilit împreună cu dumneavoastră că plătesc gospodăriile care au iluminare pe stradă. Fiecare beneficiar plătește pentru iluminare la Oficiul Poștal. Cu părere de rău, aproape fiecare al doilea gospodar, așteaptă să i se spună suplimentar, personal. O bună parte achită doar atunci când au nevoie de un certificat. Suntem nevoiți să pierdem foarte mult timp pentru a discuta, a convinge, chiar a constrânge în anumite situații pe cetățenii rău-plătitori.

Rugămintea noastră este să achitați de 2 ori pe an: în ianuarie-120 lei, în iunie 120 lei, pentru ca să muncim noi, angajații primăriei și ai O.P. mai eficient pentru dumneavoastră, și să nu pierdem timpul în zadar.

Reabilitarea drumurilor locale: În 2025 am planificat să reparăm 1752 m de drum în partea Rusiei și partea din deal a satului, inclusiv 1602 m - în variantă albă, 150 m – în asfalt. Cu părere de rău, a fost finisată și achitată doar o parte din lucrările planificate. Datele concrete sunt reflectate în tabela ce urmează:

Nr.	Strada	Sector	Lungimea (m)	Lățimea (m)	Suprafața (m ²)	Cheltuieli			
						Total (lei)	FR (lei)	BL	CC
Finisate									
1.	Strada Alecu Russo (reabilitare după ploii)	Din Partea Rusiei	220m (pietriș)	4m	880				
2.	Eugen Doga	Partea din deal	150 (asfalt)	5 m	750				
3.	Soarelui	Partea din deal (liceu)	(plombări, asfalt)		309				
	TOTAL achitat					542649	542649		
Nefinisate									
1.	Tineretului	Din Partea Rusiei	730 (pietriș)	4,5	3285				
6.	Macedon	Din Partea Rusiei	652 (pietriș)	3,5	2282				
	TOTAL		1752 m		7506	1952400,00	1180700,00	542887	228813

În total, în ultimii 9 ani, din 2017 încoace, în sat au fost reabilitați **16,725 km** de drum local, dintre care :

1,460 km – în asfalt;

813m – în beton;

14,452 km – în piatră, variantă albă.

Investițiile în reabilitarea drumurilor în ultimii 9 ani sunt reflectate în tabela ce urmează:

Anul	Strada	Lungimea (m)	Investiții (lei)			
			Fondul	Buget	Contribuția	Total

			rutier	local	comunității	
PRIMĂRIA						
2017	Dm. Cantemir, Miciurin, Eugen Doga Testimețeanu, Lozanciuc, Doina (piatră)	1630	476900	82000	135000	693900
2018	Traian, Stere, 31 August, Viilor, Unirii (sector din sus)+ Memoriei (garaj-rândul 2) (piatră)	3158	476900	438300	156100	1071300
2019	Columna- cimitirul din jos până la Gavril Gh.+Dacia (M.V.Ciobanu) (piatră)	1294	474600	-	67800	542400
2020	Soarelui, Eroilor, Columna, Mircea Eliade (piatră)	1479	472000	-	197081	669081
2021	Grădinilor – COOPPRIM – Iazul din sus (piatră)	1548	480400	383647	77500	941547
2022	Strada 1 Mai, (beton) drumul de acces spre gunoiște(piatră)	895	2110600	208620	50000	2369220
2023	Strada 1 MAI (Grădinița)-beton	263	0,00	1043049	0,00	1043049
2024	Sectorul din jos (străzile: Republicii, Ialpug, Olimp, Integrității, Sănătății, Eminescu – piatră, Tricolorului – beton)	2246	1130100,00	398148,00	168000	1696248
2025	Partea Rusiei (străzile Macedon, Tineretului, Alecu Russo- piatră); Partea din deal (Strada Soarelui- asfalt (plombări), Strada Eugen Doga - asfalt	1752	1180700,00	542887	228813	1952400,00
Subtotal		14265	6802200	3096651	1080294	10979145
DRUMURI BUNE						
2018	Strada Ștefan cel Mare- asfalt	710	+	-	-	-
2019	Constantin Negruzzi - asfalt	600	1199815	0,00	0,00	1199815
2020	Sector MOARA - piatră	1150	1377000	0,00	0,00	1377000
Subtotal		2460	2576815			2576815
Total		16725	9379015	3096651	1080294	13555960

Pentru 2026 preconizăm să reabilităm străzi din sectorul din Partea din Deal (Garajul): Străzile: Prieteniei și Constantin Negruzzi. Aceste 2 străzi vor fi reparate în cadrul proiectului **Satul European- Europa mai aproape.**

Bugetul total al proiectului este de **8598910,48 lei**

Grant oferit de ONDRL - 7 822 512,21 lei

Contribuția comunității: 869 168,02 lei

În cadrul proiectului vor fi executate următoarele lucrări:

a) Strada Prieteniei: Construcția drumului din beton asfaltic, cu borduri – **929 m** (5,5m lățime);

Construcția trotuarului din pavaj – **929 m**, cu lățimea de 1 m;

b) Strada Constantin Negruzzi: Construcția drumului din beton asfaltic – **262,5 m**, cu borduri, cu lățimea de 5m.

De menționat că până la moment a fost făcută licitația și a fost semnat contractul cu agentul economic ce va executa lucrările. Imediat ce va fi timp favorabil, se vor începe lucrările.

De asemenea, anul acesta, vom interveni pe drumurile dinspre iaz/ șes, în limita surselor financiare disponibile. Aceste străzi sunt ultimele care au participat la concurs în 2021 și au fost incluse în graficul de reabilitare a drumurilor. Urmează să facem un alt regulament după care să selectăm drumurile ce urmează a fi reabilite.

!!! PROBLEME – întreținerea străzilor.

Aprovizionarea cu apă din Prut. Grație acțiunilor întreprinse pe parcursul mai multor ani, pot să vă spun că astăzi suntem tot mai aproape de momentul când vom avea posibilitatea ca localitatea noastră să fie aprovizionată cu apă de la Prut, prin magistrala Leova – Iargara. Țin să vă amintesc că în baza parteneriatului stabilit între satele Borogani, Tigheci și Baiuș, în toamna anului 2020, am înaintat ADR Sud nota conceptuală a proiectului **Construcția apeductelor magistrale Iargara- Borogani, Iargara- Tigheci și a rețelelor de apeducte interioare în localitățile: Băiuș, Cociulia Nouă, Tigheci și Cuporani din raionul Leova.** Nota conceptuală a fost aprobată de către ADR Sud. Am trecut în a doua etapă de concurs și la 17.02.2021 a fost depus proiectul cu documentația tehnică. În 2022 proiectul a fost inclus în Documentul Unic de Program pentru anii 2022-2024 și va fi finanțat din sursele Fondului Național de Dezvoltare Regională. Tot în 2022 s-a inițiat procedura de licitație, din bugetele primăriilor beneficiare, dar și din partea Consiliului raional a fost transferată contribuția comunităților. Executarea lucrărilor au început în satele Baiuș și Tigheci în 2023, în 2024 au fost executate lucrări și pe sectorul Borogani- a fost trasată magistrala, turnat fundamentul pentru rezervoare. La 01.01.2025 este următoare situație: agentul economic care execută lucrările a executat lucrări în avans în volum de 13mln de lei. Pentru anul 2025, este alocată suma de 2.274.967,47. Din cauza datoriilor ADR Sud față de executant, la moment lucrările sunt stopate.

Bugetul total al proiectului- 32mln.223 mii lei.

Buget Borogani: 6mln.532 mii lei. Contribuția din partea comunității: 325 mii lei.

Satul Borogani este inclus în acest proiect cu partea de construcție a apeductului magistral Iargara-Borogani:

- Magistrala – 7,3 km;
- 1 stație de pompare;
- 1 castel de apă;
- 2 rezervoare (150m³);

În 2025 au fost executate lucrări de instalare a rezervoarelor. Până la moment încă nu este dat în exploatare.

4. Dezvoltarea serviciilor locale în satul Borogani, raionul Leova, pentru integrarea socială a tinerilor (sala de dans- Casa de Cultură)

Proiectul «Dezvoltarea serviciilor locale în satul Borogani, raionul Leova, pentru integrarea socială a tinerilor (sala de dans- Casa de Cultură)»

a fost implementat în cadrul apelului de granturi al GAL STEAUA BUGEAC. În cadrul proiectului au fost executate lucrări de reparație a sălii de dansuri din Casa de Cultură.

Proiectul a fost finanțat din FNDAMR de către AIPA.

Bugetul total al proiectului: **237260,31 lei**

Grant: **167000,00 lei**

Buget local: **70260,31 lei**

DOMENIUL: EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

La capitolul «Eficiență energetică» țin să menționez proiectul:

1. Surse regenerabile – oportunități pentru un sat dezvoltat și asigurat

Proiectul este implementat în parteneriat cu programul **Comunități rezistente la schimbările climatice prin abilitarea femeilor**, finanțare- PNUD- Suedia. Am colaborat în perioada anterioară 2022-2023 în procesul de creare a serviciului de evacuare a deșeurilor (pubele galbene, verzi, hărți, vizită de studiu la Iași, România).

Bugetul total al proiectului este de 47300,00 \$, echivalent cu 883611, lei

Grant: 30000\$, echivalent cu 560429,7 lei

Contribuția comunității: 17000 \$, 323181,3 lei

Proiectul este în desfășurare. Deja sunt executate următoarele lucrări:

Achiziția și instalarea aparatelor de aer condiționat în 5 încăperi ale Casei de Cultură:

1. Muzeul satului (105 m²),
2. Sala de dans (28 m²),
3. Sala de forță (40 m²),
4. Biroul muzeografului (28 m²),
5. Sala de repetiții a colectivului-model „Busuioc Moldovenesc” (32 m²);

Până la finele anului 2026 vor fi executate celelalte lucrări incluse în proiect:

1. Sistem Fotovoltaic cu capacitatea de 14 kW pe acoperișul casei de cultură Proiectarea, instalarea și conectarea la rețea a sistemelor fotovoltaice;
2. Achiziția și instalarea în incinta Casei de Cultură a bateriilor de acumulare cu capacitatea de 30 kW.
3. Achiziția și instalarea în incinta Grădiniței de Copii a bateriilor de acumulare cu capacitatea de 20 kW.
4. Racordarea la contorul Casei de Cultură a sistemului de iluminat public din zona Centru (NLC 7254237), PT-238;
5. Racordarea la contorul Grădiniței a sistemului de iluminat public cu NLC 7278190, PT-314;

6. Achiziția și instalarea la grădiniță, în 3 grupe, a 3 dispozitive de ventilație cu recuperare de căldură, cu dublu flux, prin care admisia și evacuarea aerului se realizează simultan.
7. Înlocuirea contoarelor de la 12 NLC-uri ale Primăriei, cu contoare de tip SMART. (contoarele sunt donate de PNUD, Moldova)

DOMENIUL: AMENAJARE ȘI SALUBRIZARE

N / o	Denumirea lucrărilor	Resurse colectate			Cheltuieli 2025 (amenajare, salubritzare)
		Taxa pentru salubritzare	Taxa amenajarea teritoriului	Total	
1	Reprofilarea drumului				83186,49
2	Salubritzare/ amenajare (cimitire/ spații publice)				41068,00
3	Cosit, udat				9600,00
4	Apeduct/ canalizare Casa de Cultură				8470,00
5	Teren de sport				24479,00
	Total	155400,00	9000,00	164400,00	166803,49

Cu referire la salubritzare, țin să menționez că în anul 2025 pentru lucrări de amenajare și salubritzare au fost cheltuiți **166803,49 lei**. Din tabelul de mai sus vedem că suma calculată pentru a fi colectată de la populație pentru aceste lucrări este de 164400,00.

Ce s-a făcut? Câteva exemple:

- Salubritzarea cimitirelor;
- Reprofilarea drumurilor;
- Cositul mecanizat și manual, în parcul central, dar și pe spațiile publice unde nu este acces pentru tehnica specializată – 4 ori/ sezon;
- Au fost efectuate lucrări de îngrijire și înhumare a deșeurilor de pe teritoriul gunoștei autorizate;

De acest compartiment **Amenajare și salubritzare** ține și serviciul de evacuare a deșeurilor, pe care l-am pornit în 25 noiembrie 2022, și este prestat de Î.M. «Servicii Comunale Borogani»

Deja fiecare locuitor cunoaște care sunt regulile.

Care este situația actuală?

La data de 01.01.2025 în total sunt semnate: 511 contracte: 497 contracte cu persoane fizice, 9 - cu persoane juridice, 5 - cu instituții publice.

Care sunt problemele?

1. Numărul mic de gospodari care au semnat contracte de prestare a serviciului de evacuare a deșeurilor. Dintre motivele evocate: Nu am gunoi; Cât gunoi încap în căldărușa asta? Nu vreau să plătesc contribuția! Nu cred că trebuie s-o plătesc! Trebuia să puneți tomberoane pe străzi, nu la fiecare gospodar!

2. Comunicarea dificilă - Nu toate persoanele ce au semnat contract au telefoane performante cu internet, cu aplicația viber.
3. Oamenii înțeleg că numai decît trebuie să umple pubelele în intervalul dintre vizite.
4. Unii oameni, din cauza că nu vor să încheie contract, aruncă gunoiul la întâmplare: pe marginea drumurilor, prin râpe, etc.
5. Gospodarii care nu au contracte și duc gunoiul la gunoiște, nu îl selectează!

În scopul asigurării echității, și motivării persoanelor ca să încheie contract de evacuare a deșeurilor, pentru anul 2025 a fost stabilită taxă diferențiată între cei ce au contract pentru deșeu și cei ce nu au. Astfel, dacă gospodăria are contract, i-a fost calculată taxa de salubritate 1 leu/lună de persoană care este înscrisă la domiciliu. Pentru gospodăriile ce nu au încheiat contract, 10 lei/lună de persoană care este înscrisă la domiciliu.

Această diferență de taxă nu este doar pentru a-i determina pe cei care se opun regulilor de salubritate stabilite la noi în sat, ci și pentru că anume aceste familii, pentru că își duc gunoiul singure, fac ca Primăria și Î.M. să cheltuiască mult mai mulți bani pentru menținerea curățeniei pe întreg satul. Astfel, să facem o comparație, cât spațiu ocupă o autospecială de gunoi, colectat de la 500 de gospodării, și cât ocupă gunoiul adus personal din 500 de gospodării care nu au contract?! Cred că este evident, cel puțin de 10 ori mai mult. De aceea suntem nevoiți mai des să facem lucrări de îngrijire a deșeurilor. Dar asta costă. Altceva, gospodăriile care nu au contract, nu selectează gunoiul. Din acest motiv, angajații Î.M., periodic, adună plasticul și alte deșeuri reciclabile, aruncate de către gospodarii care nu au contract, împreună cu deșeul menajer, la gunoiște. Și asta costă bani. Încă ceva, Î.M. niciodată nu a evacuat deșeul pe ploaie sau glod. Și nu de aceea că nu are transport cu ce să răzbată pe astfel de timp, dar în primul rând, pentru a nu strica drumul, inclusiv pe cel de la gunoiște!

Mă adresez celor care duc singuri deșeurile la gunoiște. Drumul spre gunoiște a fost construit în 2022, s-au cheltuit mulți bani, și în doar 3 ani, a ajuns într-o stare dezastuoasă. Cine oare a stricat acest drum?! Cu siguranță că nu acei gospodari care au încheiat contract pentru evacuarea deșeurilor. Ca să fie reparat, tot banii noștri din bugetul satului îi vom cheltui. Adică, vom construi mai puțin drum pentru oamenii care încă nu au cel puțin drum de piatră sau mai puțin iluminat, sau nu vom putea niciodată să ajungem să construim trotuare, spații de odihnă ș.a., deoarece de fiecare dată cheltuim bani pentru a drege ceea ce strică cei iresponsabili, la care permanent cineva îi este dator să-i facă, să-i dea, să-i rezolve, la care permanent cineva este vinovat de problemele lui, numai nu el.

Atenție!

Dacă și în continuare se va atesta o atare situație, vom fi nevoiți să luăm măsuri restrictive, cum ar fi: amendarea, accesul limitat la gunoiștea din sat, etc.

Bineînțeles că nu ne dorim să întreprindem astfel de măsuri. De aceea vă rugăm să fiți înțelegători. Tot ceea ce se face în sat, se face pentru ca să trăim mai bine, mai civilizată, dar cu metode vechi, nu vom trăi pe nou! Și încă ceva! Da! Uneori anumite măsuri luate pentru a rezolva o problemă din sat, ni se par dure, prea radicale, nu ne sunt pe plac, chiar suntem impuși să ne schimbăm unele obiceiuri, să depunem efort în plus, dar trecând o perioadă și văzând schimbare, înțelegem că a meritat. Sunt sigură că efortul nostru comun și de această dată va da roade. Trebuie să înțelegem că dacă vrem să trăim într-o societate civilizată, e nevoie să

respectăm regulile aprobate. Într-o comunitate democratică regula generală este: Minoritatea se supune majorității, or, regulile stabilite în sat sunt obligatorii pentru fiecare. Elementar, să ne gândim, ce s-ar întâmpla dacă de fiecare dată, fiecare dintre noi ar cere ca totul să se facă așa cum îi convine lui?!

Și în încheiere, în mod special vreau să mă adresez acelor persoane care din motiv că nu vor să se conformeze, amenință că vor arunca gunoiul oriunde:

Cui credeți că veți face rău? Primarului? Primăriei? Ecologiei? Guvernului? Nu, stimați consăteni! În primul rând tot dumneavoastră, pentru că gunoiul de pe marginea iazului sau de prin râpile din apropierea caselor dumneavoastră, în primul rând vă intoxică cu mirosul neplăcut, pe Dumneavoastră, apoi, cu ajutorul ploilor, ori de-a lungul timpului, putrezind, toate toxinele se duc în pământul din care mîncăți sau în apele pe care le beți tot Dumneavoastră și familiile dumneavoastră. Iar dacă organizăm lichidarea gunoiștelor stihiiice, tot din banii Dumneavoastră vom plăti persoanele, tehnica, pentru că ne-am săturat să tot strângem cu copiii, cu angajații din instituțiile din subordinea primăriei. Dumneavoastră știți cine strânge gunoiul: copiii noștri, vecinii, frații, colegii dumneavoastră. Eu vă chem să ne respectăm unii pe alții și sunt sigură că problema pusă acum în discuție va dispărea.

Și așa vrea, ca atunci când aruncați gunoiul la nimereală, să vă puneți întrebarea, ce ar fi dacă toți ar face ca mine.

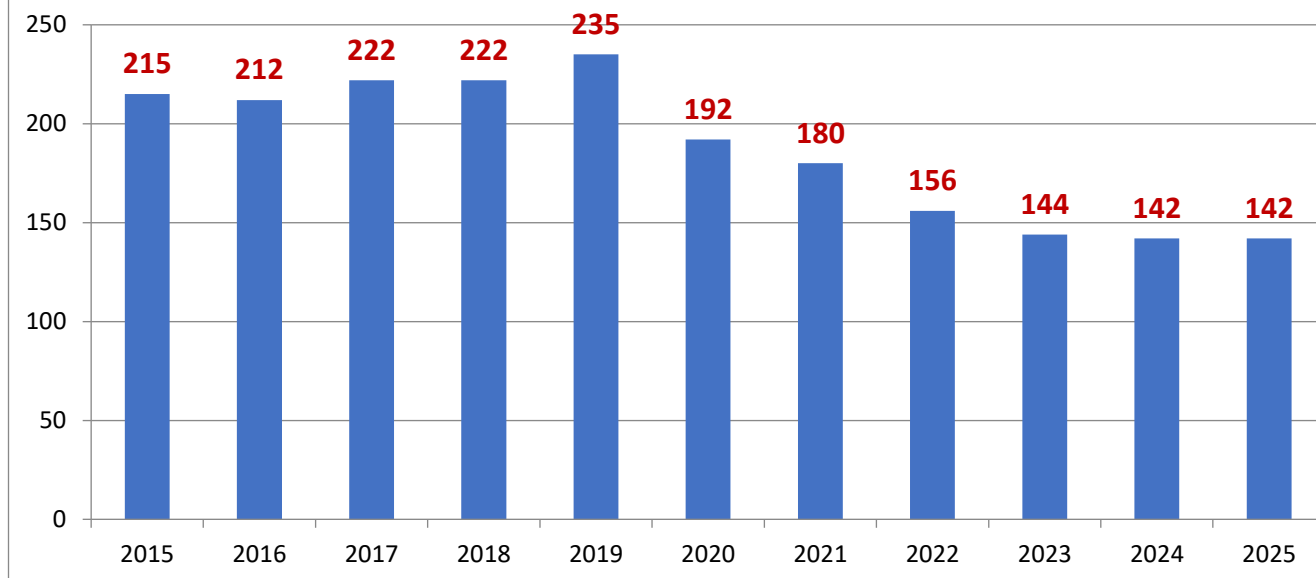
INVESTIȚII ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN SAT

Din instituțiile de învățământ din sat doar Grădinița „Andrieș” este în gestiunea primăriei. Conform p.6 din Regulamentul-tip al Instituțiilor de Educație Timpurie «Instituția de educație timpurie se subordonează organului local de specialitate în domeniul învățământului (în continuare OLSDÎ) în problemele proiectării, organizării, monitorizării și evaluării procesului educațional, a monitorizării/evaluării activității cadrelor didactice și manageriale, formării continue, atestării și reprofilării acestora, și fondatorului - în problemele dezvoltării bazei tehnico-materiale și didactice, a întreținerii instituției, organizării alimentației copiilor, salarizării personalului.», adică, în aspect financiar se consultă cu Primăria, iar de procesul educațional propriu-zis este ghidată de către Direcția de Învățământ Leova.

Grădinița de copii „Andrieș” din s.Borogani si-a început activitatea în a.1970. Este o institutie- tip pentru 140 locuri, dar pentru a încadra și copiii de 3 ani, în 2016 grădinița a fost extinsă prin adaptarea spațiului în gimnaziul și liceul din localitate pentru 2 grupe pregătitoare. În anul 2025 au fost înscriși 142 de copii cu vârstele cuprinse între 2-6(7) ani. Țin să menționez că dinamica în ceea ce privește numărul de copii este negativă

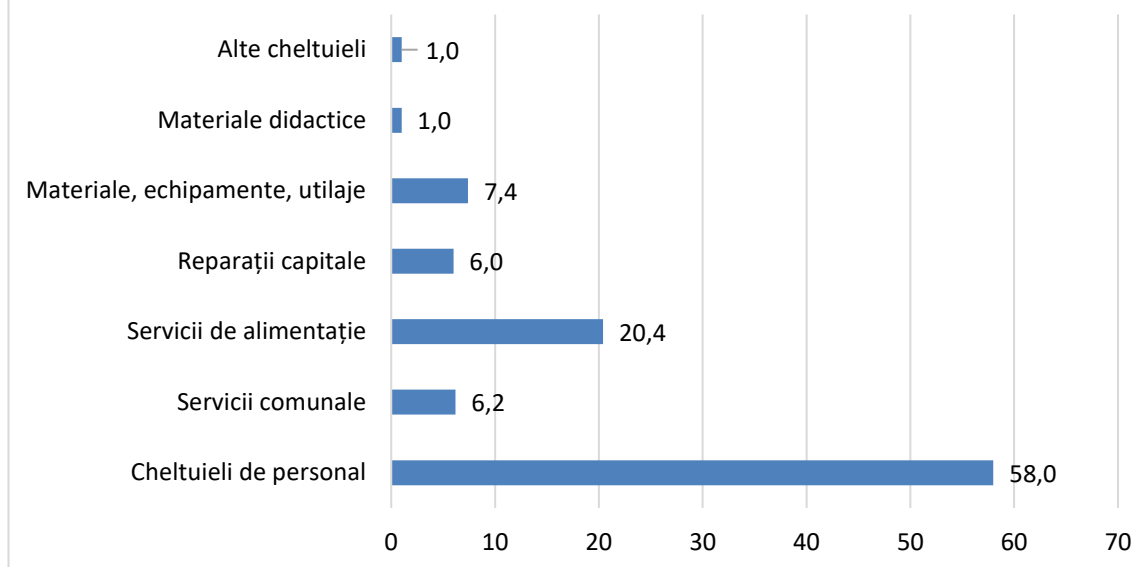
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
215	212	222	222	235	192	180	156	144	142	142

Copii înscriși la grădiniță 2015-2025

Cheltuieli	Suma (mii lei)	%
Cheltuieli de personal	3618,7	58,0
Servicii comunale (gaz, energie electrică, canalizare, apă, telefon, internet)	409,5	6,2
Servicii de alimentie	1273,3	20,4
Reparatii capitale constructii speciale pavaj	375,9	6,0
Materiale, echipamente, utilaje(uz gospodăresc, accesorii de pat, apă, veselă, etc.)	461,5	7,4
Materiale didactice	48,8	1,0
Alte cheltuieli	46,0	1,0
Total	6233,7	100

Cheltuieli Grădiniță- executat, 6233,7 mii lei

Date despre cadre

În această instituție activează un colectiv de 29 de angajați, inclusiv 12 cadre didactice și 17 persoane cu funcții nedidactice. Bugetul grădiniței, anual, alcătuiește aproximativ 51,1% din bugetul total al satului. Pentru a evalua cât de rațional sunt cheltuite resursele financiare în Grădiniță, am făcut următoarele calcule:

1. Raportul angajat/ copii – alcătuiește 1/ 4,89, adică unui angajat îi revine 4,89 copii.
2. Raportul resursele financiare cheltuite per copil: întreținerea unui copil în grădiniță în 2025, am cheltuit 43899,3 lei. Nu este rău că se cheltuie mult pentru un copil, dar e rău că o mare parte din acești bani – peste 60% nu se cheltuie pentru crearea condițiilor pentru copii, modernizarea mijloacelor didactice, ci se duc pentru salarii. Și, din nou, să nu fiu înțeleasă greșit, nu am nimic împotriva ca angajații să fie salariați decent, nu spun că trebuie concediați oamenii, ci sunt pentru a utiliza eficient aceste resurse umane, sunt pentru optimizarea cheltuielilor, sunt pentru creșterea numărului de copii înscriși la grădiniță. În acest scop, pe parcursul mai multor ani am monitorizat situația în ceea ce privește frecvența copiilor, nr. de copii în grupă și alți indicatori. Din cauza frecvenței reduse a copiilor, mai ales în lunile de iarnă, se practică comasarea grupelor, și din 3 grupe să fie făcute două, iar în scopul utilizării la maxim a posibilităților de includere a copiilor în procesul educational, am solicitat să se întreprindă măsuri pentru a înscrie copiii, de la 2 ani. Cu atât mai mult că anume astfel prevede Codul Educației, și mai ales că noi dispunem de condiții, de cadre

didactice, ceea ce nu au alte sate. Chiar, la propunerea părinților, au fost organizate adunări părintești, în cadrul cărora a fost luată hotărârea și semnate acordurile de către părinți, ca să achite plata pentru alimentație pentru ziua în care copilul absentează nemotivat. Cu părere de rău, din motiv că administrația grădiniței nu a identificat un mecanism de evidență a produselor ce urmează să fie date părinților pentru ziua absentă, totul a rămas pe vechi.

Mă întreb, cum se va proceda cu cadrele didactice care își fac studiile acum? Ce perspectivă au ele?

Deci, în concluzie, propun ca administrația instituției să elaboreze și să prezinte până la 01.04.2026 Planul de optimizare și raționalizare la nivel de instituție, cu includerea soluțiilor enunțate mai sus, și nu numai;

În scopul realizării unui demers educational reușit și în baza paradigmei centrate pe copil, în 2025 au fost întreprinse o serie de măsuri:

- Reparații curente în toate grupele, pe coridoare, spălătorie, buget 10000 lei
- Reparația capitală a grupei nr. III, buget 81000 lei
- Pavarea curții grădiniței- (50%), buget – 327000 lei;

În perioada 2015-2025, în grădiniță, au fost făcute următoarele investiții:

1. Am deschis 2 grupe pregătitoare- 2017. În acest scop s-au întreprins acțiunile:
 - Am reparat capital încăperile - suma cheltuită, 378742,00 lei. Am fost susținuți financiar în acest sens de către Consiliul Raional Leova cu 300000,00 lei.
 - Am asigurat cu apă, canalizare grupele din școli – 20000,00 lei
 - Am asigurat grupele deschise cu două seturi de mobilă – costul fiind de 78000,00 lei. Mobila am reușit să o obținem de la Fondul de Investiții din Moldova ca și donație, adică gratis;
 - Am schimbat sistemul de încălzire în ambele grupe din ambele școli: 49140,00 lei, din bugetul primăriei;
 - Am reparat acoperișul la Grupa pregătitoare din incinta liceului.
 - Am construit cazangeria pentru grupa de grădiniță din liceu – 115000 lei, support financiar – Guvernul Republicii Moldova;
2. Reparația capitală a rețelei electrice în construcția de bază a grădiniței – 2016;
3. Au fost reparate bucătăria, coridorul și scările, schimbate ușile interioare de la etajul I - 2018;
4. A fost procurată plită electrică, mobilier pentru bucătăria din grădiniță – 2018, 2019;
5. Au fost procurate 11 calculatoare, boxă, proiector, imprimantă, mașină de spălat automată, televizor pentru grădiniță;
6. Reparația capitală a 3 grupe din grădiniță;
7. Termoizolarea fațadei grădiniței și schimbarea ușilor exterioare – 2024
8. Instalarea panourilor fotovoltaice pe acoperișul grădiniței (15kW)- 2024
9. Reparația capitală a pragurilor grădiniței- 2024
10. Instalarea pavajului în curtea grădiniței - 2025

CULTURĂ – SPORT – TINERET

Cultura la Borogani este reprezentată de Casa de Cultură, Colectivul Folcloric „Busuioc Moldovenesc”, bibliotecă și muzeu. În total în aceste instituții, care sunt în gestiunea primăriei, sunt angajate 11 persoane.

Pe lângă Casa de Cultură activează următoarele formații de creație artistică:

- Colectivul model ”Busuioc Moldovenesc”
- Colectivul de copii ”Lăstăreii”, «Izvoraș»
- Colectivele de dansuri «Morărița» și «Sălcioară»

Necătând la faptul că fiecare instituție și angajat din cultură are obiective și obligațiuni specifice, ceea ce îi unește este scopul general menirea lor de a oferi și crea condiții de odihnă, relaxare pentru cetățeni, dar, în primul rând, au menirea de a păstra, valorifica și transmite urmașilor noștri tradițiile și obiceiurile, patrimoniul nostru cultural. De aceea, toate instituțiile culturale, toți angajații cooperează și organizează împreună evenimentele culturale din localitate, ne reprezintă la diverse concursuri raionale, naționale.

Vreau să menționez câteva din cele mai reușite și memorabile evenimente ale anului 2024:

- **Reprezentarea localității la activitățile culturale – artistice din raion, republică și internaționale. În anul 2025 colectivele de pe lângă Casa de Cultură au participat la:**
 - ❖ Festivalul Regional de Teatru "Teatrul-expresia vieții" desfășurat la data de 30 martie 2025, menționează Cașu Cristina «Pentru cea mai bună realizare a personajului SOACRA din SOACRA CU TREI NURORI»
 - ❖ Festivalul raional ” De urat v-am tot ura”
 - ❖ ”Ziua Națională a Vinului” și ”Ziua Lucrătorului din Agricultură și Industria Prelucrătoare”, ediția 2025, Locul II.
 - ❖ Festivalul Național de Dans Popular «Mândră-I hora strămoșească», Ediția I.
 - ❖ Spectacolul aniversar „Drag ți-i portul strămoșesc, Busuioc Moldovenesc – 35 ani”, desfășurat la Muzeul de Istorie, Etnografie și Arte Cimișlia.
- **Producerea spectacolelor și programelor de concert pentru prezentare în fața publicului:**
 1. **Festivalul Național de Muzică „Mărțișor în toată țara”** organizat de Ministerul Culturii. La data de 2 martie 2025, am fost spectatorii unui spectacol de excepție, din cadrul acestui festival, susținut de Orchestra de muzică populară ”Andrieș” și Ansamblul de dans popular ”HORA MARE”
 2. **Festivalul - concurs al cântecului pascal ”Duminica Floriilor”**, ediția a IV-a s-a desfășurat în Casa de Cultură Borogani, la 13 aprilie 2025, în Duminica Floriilor, când biserica ortodoxă prăznuiește Intrarea Domnului în Ierusalim. Au evoluat colectivele artistice de la: Casa de Cultură, Gimnaziul „Vasile Badiu”, Liceul Teoretic ”Grigore Vieru” și grădinița ”Andrieș din Borogani, corul bisericii din s. Bașcalia, colectivele artistice din Congazcicul de Sus, Filipeni, Romanovca, Cioc-Maidan.
 3. **Festivalul - concurs al cântecului pascal ”Duminica Mironosițelor” 2025.** Organizator Biserica ”Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din satul Borogani. La festival au participat 15 colective artistice și coruri bisericești din raioanele Leova, Cantemir și Basarabeasca.

4. **Festivalul de creație populară „Moștenit-am din bătrâni”**, organizat de către Secția cultură, turism, tineret și sport” în parteneriat cu Consiliul Raional Leova și Primăria satului Borogani a avut loc la 20 iulie 2025 în satul Borogani. La această sărbătoare au participat 18 colective artistice din raioanele Leova, Cimișlia și Cantemir care au prezentat obiceiurile, tradițiile specifice localităților din care vin.
5. **Evenimentul cultural «Ploaia de Stele»**, o evoluție spectaculoasă a membrilor ansamblurilor „ Morărița”, „ Sălcioara” colectivului coreografic „ Cllaudy Dance” și a multor copii talentați din localitate, care s-a desfășurat la 03.08.2025, în cadrul Zilelor Diasporei.
6. **Evenimentul cultural „ Patria, Neamul și Graiul”** dedicat sărbătorilor naționale ale Republicii Moldova „ Ziua Independenței” și „ Limba Noastră”
7. **Spectacolul „Aceasta este Europa”**, care a adus în fața publicului istoria, valorile și realitățile Uniunii Europene într-o formă artistică și educațională.
8. **1 octombrie Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice**- a fost marcată prin **evenimentul cultural ”Vârsta e doar o cifră”**. În cadrul căruia 30 de persoane vârstnice au primit cadouri cu acest prilej. Evenimentul a fost organizat de Crucea Roșie în parteneriat cu Primăria Borogani.

Difuzarea informației despre serviciile și activitățile Casei de Cultură O puteți găsi pe pagina Primăriei Borogani <https://www.facebook.com/primariaborogani/> sau pe pagina Asociației Obștești a băștinașilor din Borogani: <https://www.facebook.com/Asociația Obștească a băștinașilor din Borogani/>

De domeniul cultural ține și activitatea bibliotecii publice.

3 evenimente importante ale Bibliotecii Publice din Borogani realizate în anul 2025:

- Eveniment inedit desfășurat la 1 iunie 2025, la Borogani - **lansarea de carte a borogănenicii Angela Malancă " Soarele - am ținut în palme..."**. La eveniment i-am avut ca oaspeți pe scriitorul Nicolae Popa și criticul literar Vitalie Răileanu.
- Eveniment literar-istoric s-a desfășurat azi la Borogani: **Întâlnirea cu scriitorii Larisa Turea și Nicolae Negru cu genericul : "Momente istorice depănate cu Larisa Turea și Nicolae Negru"**.
- Implicarea activă în elaborarea și implementarea proiectului « **Dezvoltarea serviciilor locale în satul Borogani, raionul Leova, pentru integrarea socială a tinerilor (sala de dans- Casa de Cultură) »**

9. Sport

Cultura nu poate fi percepută fără sport. De aceea, mai ales începând cu 2019, am întreprins pași concreți în vederea revitalizării sportului la Borogani. Cu acest scop am făcut o amplă campanie de informare, cercetare a problemelor din acest domeniu, tradițiile, necesitățile și preferințele locuitorilor, în special a tinerilor și, după aceasta am demarat lucrările de

construcție a terenului de sport, am angajat, din bugetul local- 0,5 unități, un specialist responsabil de organizarea secției lupte libere și 0,5 unități – antrenor de fotbal. Am stabilit un parteneriat eficient cu Școala sportivă raională. În Secția de lupte libere sunt înscriși 34 de copii dintre care 6 fete și 31 de băieți cu vârsta cuprinsă între 4 ani - 16 ani, iar în secția de fotbal – în jur de 35 de membri. Acțiunile întreprinse dau roade pe măsura așteptărilor. Astfel performanțele sportivilor noștri în 2025 au crescut, comparativ cu 2024: membrii secției de lupte libere au participat la 46 de competiții sportive, în cadrul cărora au câștigat 74 de medalii dintre care:

19 – Locul I
 23- Locul II
 32 – Locul III

	2024	2025
Competiții	32	46
TOTAL MEDALII	63	74
Locul I	15	19
Locul II	22	23
Locul III	26	32

În afară de competiții sportive a fost întocmit un plan de activități sportive ce a fost realizat prin implicarea tuturor instituțiilor publice din teritoriu: școli, Casă de Cultură, bibliotecă. Astfel, prin eforturi comune au fost realizate diverse competiții locale:

1. 9 mai – Eveniment cultural-sportiv Ziua Europei, în cadrul căruia tradițional s-a deschis sezonul sportiv la Borogani și au avut loc competiții la lupte libere.
2. 01 iunie 2025 – Competiția de tenis de masa, responsabil dl Talai Tudor, la care au participat pasionați de diferite vârste, ai acestui gen de sport. Clasament:

Locul I - Valeriu Coitan

Locul II - Gabroveanu Valentin și Basarab Grigore.

Locul III - Jalbă Ilie, Tofan Veaceslav și Crețu Daniel.

Locul IV - Florea Mihai, Paiu Alexandru și Buzilă Maxim.

Locul V- Curleac Dumitru, Cașcaval Maxim și Mardari Ion.

3. 06 iulie 2024, cursa de Ciclism la Borogani. Deja al patrulea an se organizează cursă de ciclism, activitate din cadrul sezonului sportiv 2025. La cursă au participat copii de la 6 ani până la 13 ani, divizati în 5 echipe conform vârstei, au fost 2 echipe de fete și 3 echipe de băieți. Toți învingătorii au fost premiați cu diplome și medalii conform locului pe care s-a clasat și conform categoriei de vârstă. – Responsabili, Sofia Răileanu, Tudor Talai;

4. Campionatului Școlii Sportive Leova la Lupte Libere, ediția a II-a. Acest eveniment a avut loc la 29.06.2025. La Campionat au participat 160 de sportivi din 14 localități ale R. Moldova și Ucraina. Sportivii din Borogani au câștigat premiul mare - Cupa campionatului.

În domeniul culturii, în perioada 2015-2025, au fost făcute mai multe investiții, inclusiv:

1. Reparația capitală a sălii de concerte;
 2. Reparația capitală a fațadei;
 3. Instalarea sistemului de scurgere a apelor pluviale;
 4. Turnarea parapetului în jurul construcției;
 5. Schimbarea geamurilor;
 6. A fost reparat holul Casei de Cultură, sălile pentru repetiții și vestiarele;
 7. Am procurat pentru Casa de Cultură 200 de scaune, aparataj sonor;
 8. Instalarea a 10 condiționere în Casa de Cultură;
 9. Reparația capitală a sălii de lupte libere – 2020;
 10. Deschiderea sălii de fitness – 2025;
 11. Deschiderea filialei Școlii Sportive Leova, la Lupte Libere – 2019;
 12. Deschiderea filialei Școlii Sportive Leova, la fotbal – 2023;
 13. Deschiderea filialei Școlii de arte Leova, la dans – 2025;
 14. Instalarea pavajului în fața casei de cultură cu imprimarea elementelor covorului național moldovenesc – 2025;
- I. **BIBLIOTECA:**
1. A fost transferată în incinta Centrului de sănătate – 2015 (Reparație capitală, rețea electrică, telefon, internet);
 2. A fost instalat condiționar și procurat mobilier în bibliotecă,
- II. **MUZEU:**
1. Utilizarea muzeului cu mobilier;
 2. Instalarea a 2 condiționere în sala de expoziții și în biroul muzeografului;
 3. Reparația capitală a spațiilor;

În 2025 AU FOST ATRASE FONDURI EXTERNE ÎN LOCALITATE
ÎN SUMĂ DE **7989512,21 lei**, sub formă de granturi, inclusiv:

Nr.	Proiect/finanțator	Total(lei)	Grant/ subvenție	Contribuții e APL
1.	PROGRAMUL SATUL EUROPEAN – EUROPA ESTE MAI APROAPE Reabilitarea drumurilor locale din satul Borogani, raionul Leova (Strada Prieteniei, Strada Constantin Negruzzi - în asfalt)	8598910,48	7822 512,21	869 168,02
2.	GAL / AIPA: Dezvoltarea serviciilor locale în satul Borogani, raionul Leova, pentru integrarea socială a tinerilor (sala de dans- Casa de Cultură)	237260,31	167000,00	70260,31
	TOTAL:	8836170,79	7989512,21	939428,33

Din totalul de fonduri atrase, 167000,00 lei au fost valorificați pe parcursul anului 2025, 7822512,21 urmează să fie valorificați în 2026.

În perioada 2015-2025 AU FOST ATRASE FONDURI EXTERNE ÎN LOCALITATE ÎN SUMĂ DE 23mln.910mii lei, sub formă de granturi

Drept concluzie, stimați consilieri, dragi cetățeni, cred că putem azi afirma, că în 2025 am reușit să facem multe. Cu toate acestea, încă foarte multe mai avem de făcut.

Așadar, reieșind din raportul prezentat astăzi, precum și în conformitate cu planul strategic de dezvoltare a localității, pentru 2026 ne propunem următoarele priorități:

1. Asigurarea întreținerii și dezvoltării rețelei drumurilor publice locale;
2. Acordarea suportului informațional și logistic producătorilor agricoli la atragerea investițiilor și aplicarea dosarelor de obținere a subvențiilor în agricultură;
3. Valorificarea eficientă a resurselor financiare alocate din Bugetul de Stat și Bugetul Local;
4. Diminuarea datoriilor istorice ale contribuabililor și acumularea impozitelor și taxelor locale Promovarea printre locuitori a unui mod sănătos de viață;
5. Asigurarea aprovizionării cu apă potabilă de calitate prin Construcția apeductelor magistrale Iargara- Borogani, Iargara- Tigheci și a rețelelor de apeducte interioare în localitățile: Băiuș, Cociulia Nouă, Tigheci și Cuporani din raionul Leova.
6. Asigurarea și menținerea curățeniei în sat prin dezvoltarea în continuare a serviciului de colectare a deșeurilor menajere;
7. Asigurarea localității cu resurse regenerabile;
8. Implicarea cetățenilor, tinerilor în viața satului, în atragerea fondurilor extrabugetare;
9. Informarea cetățenilor;
10. Crearea serviciului de canalizare.

Bineînțeles că ne dorim ca lucrurile să se întâmple repede, dar trebuie să fim conștienți că schimbarea necesită muncă, timp și neapărat să acceptăm faptul că primarul de unul singur nu poate schimba lumea, e nevoie ca prioritățile pe care ni le-am trasat să fie priorități pentru fiecare dintre noi, fiecare om trebuie să fie implicat în acțiunile care îl privesc, să nu aștepte să facă cineva ceva pentru el. Fiecare trebuie să aibă inițiativă, să își dorească să schimbe ceva, să pună mâna să facă, nu doar să vorbească. Să facă curat, să plătească taxe, să nu arunce gunoaie, să planteze copaci. Altfel zis, fiecare dintre noi trebuie să contribuie prin ce poate. Și încă o rugăminte: să ne învățăm să susținem, să promovăm, să apreciem ceea ce se face în sat de către alții, nu numai să criticăm, să judecăm! Și chiar dacă realizările satului nu sunt pe potriva așteptărilor noastre, să ne punem întrebarea: dar ce am făcut eu pentru ca să fie mai bine? Să ne facem o radiografie a acțiunilor noastre, a comportamentelor noastre și să recunoaștem că pe departe nu suntem perfecți.

Stimați consilieri, consăteni, am lăsat în urmă încă un an de activitate a primăriei, a instituțiilor subordonate, un an în care sunt conștientă că am sperat la mai mult decât am reușit

să facem, dar Vă asigur că am făcut tot ce a fost omenește posibil ca să onorăm încrederea ce ne-a fost acordată.

Rămân în continuare de părerea că “Prin muncă grea, perseverență și credință în Dumnezeu îți poți trăi visul” Benjamin Carson

DOAMNE AJUTĂ!